

Антологија
СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Васко Попа

НЕПОЧИН - ПОЉЕ

2009.

Васко Попа

НЕПОЧИН - ПОЉЕ

Садржај

НЕПОЧИН-ПОЉЕ

Хаши

Да ли ћу моћи

На овом непочин-пољу

Да ти подигнем шатор од својих дланова

Далеко у нама (1943)

ИГРЕ

ПРЕ ИГРЕ

Зорану Мишићу

Zажмури се на једно око

Завири се у себе у сваки угао

Погледа се да нема ексера да нема лопова

Да нема кукавичјих јаја

Зажмури се и на друго око

Чучне се па се скочи

Скочи се високо високо високо

До наврх самог себе

Одатле се падне свом тежином

Данима се пада дубоко дубоко дубоко

На дно свога понора

Ко се не разбије у парампарчад

Ко остане читав и читав устане

Тај игра

КЛИНА

Један буде клин други клешта

Остали су мајстори

Клешта дохвате клин за главу

Зубима га рукама га дохвате

И вуку га вуку

Ваде га из патоса

Обично му само главу откину

Тешко је извадити из патоса клин

Мајстори онда кажу

Не ваљају клешта

Развале им вилице поломе им руке

И баце их кроз прозор

Неко други затим буде клин

Неко други клешта

Остали су мајстори

ЖМУРЕ

Nеко се сакрије од некога

Сакрије му се под језик
Овај га тражи под земљом

Сакрије му се на чело
Овај га тражи на небу

Сакрије му се у заборав
Овај га тражи у трави

Тражи га тражи
Где га све не тражи
И тражећи њега изгуби себе

ЗАВОДНИКА

Један милује ногу столице

Све док се столица не покрене
И да му ногом слатки знак

Други љуби кључаоницу
Љуби је како је само љуби
Све док му кључаоница пољубац не узврати

Трећи стоји по страни
Бучи у ону двојицу
И врти главом врти

Све док му глава не отпадне

СВАДБЕ

Sвако свуче своју кожу

Свако открије своје сазвежђе

Које ноћ никад видело није

Свако своју кожу камењем напуни

Свако са њом заигра

Обасјан сопственим звездама

Ко до зоре не застане

Ко не трепне не тресне

Тај заради своју кожу

(Ова се игра ретко игра)

РУЖОКРАДИЦЕ

Nеко буде ружино дрво

Неки буду ветрове кћери
Неки ружокрадице

Ружокрадице се привуку ружином дрвету
Један од њих украде ружу
У срце је своје сакрије

Ветрове се кћери појаве
Угледају обрану лепоту
И појуре ружокрадице

Отварају им груди једном по једном
У некога нађу срце
У некога богами не

Отварају им отварају груди
Све док у једног срце не открију

И у срцу украдену ружу

ИЗМЕЂУ ИГАРА

Nико се не одмара

Овај стално премешта своје очи

Стави их на леђа

И хтео не хтео пође натрашке

Стави их на табане

И опет хтео не хтео врати се наглавце

А овај се сав у уво претворио

И чуо све што се не да чути

Али му дојадило

И жуди да се поново претвори у себе

Али без очију не види како

А онај је открио сва своја лица

И једно за другим витла преко крова

Последње баци под ноге

И загњури главу у шаке

А овај је затегао свој поглед

Затегао га од палца до палца

Па хода по њему хода

Прво полако после брже

Па све брже и брже

А онај се игра својом главом

Хитне је у ваздух

И дочека је на кажипрст

Или је уопште не дочека

Нико се не одмара

ЈУРКЕ

Једни одгризу другима

Руку или ногу или било шта

Ставе то међу зубе

Потрче што брже могу

У земљу то закопају

Други се разјуре на све стране

Њуше траже њуше траже

Сву земљу раскопају

Нађу ли срећни своју руку

Или ногу или било шта

На њих је ред да гризу

Игра се наставља живо

Све док има руку

Све док има ногу

Све док има било чега

СЕМЕНА

Nеко посеје неког

Посеје га у својој глави

Земљу добро утаба

Чека да семе никне

Семе му главу испразни

Претвори је у мишју рупу

Мишеви поједу семе

На месту остану мртви

У празној се глави ветар настани

И коти шарене ветриће

ТРУЛЕ КОБИЛЕ

Један другом буду камен на срцу

Камен ко кућа

Ниједан да се под каменом макне

И један и други се поломе

Да бар прст подигну

Да бар језиком цокну да бар ушима мрдну

Или да бар трепну

Ниједан да се под каменом макне

И један и други се поломе

И уморе и од умора заспе

И тек у сну коса им се дигне на глави

(Ова игра дуго траје)

ЛОВЦА

Nеко уђе без куцања

Уђе некоме на једно уво

И изиђе му на друго

Уђе кораком шибице

Кораком упаљене шибице

Главу му изнутра обигра

Главни је

Неко уђе без куцања

Уђе некоме на једно уво

И не изиђе му на друго

Печен је

ПЕПЕЛА

Једни су ноћи други звезде

Свака ноћ запали своју звезду

И игра црну игру око ње

Све док јој звезда не изгори

Ноћи се затим међу собом поделе

Једне буду звезде

Друге остану ноћи

Опет свака ноћ запали своју звезду

И игра црну игру око ње

Све док јој звезда не изгори

Ноћ последња буде и звезда и ноћ

Сама себе запали

Сама око себе црну игру одигра

ПОСЛЕ ИГРЕ

Nајзад се руке ухвате за трбух

Да трбух од смеха не пукне

Кад тамо трбуха нема

Једна се рука једва подигне

Да хладан зној с чела обрише

Ни чела нема

Друга се рука маши за срце

Да срце из груди не искочи

Нема ни срца

Руке обе падну

Беспослене падну у крило

Ни крила нема

На један длан сад киша пада

Из другог длана трава расте

Шта да ти причам

(1954)

КОСТ КОСТИ

I. НА ПОЧЕТКУ

Sад нам је лако

Спасле смо се меса

Сад ћемо шта ћемо

Кажи нешто

Хоћеш ли да будеш

Кичма муње

Кажи још нешто

Шта да ти кажем

Карлична кост олује

Кажи нешто друго

Ништа друго не знам

Ребра небеса

Нисмо ми ничије кости

Кажи нешто треће

II. ПОСЛЕ ПОЧЕТКА

та ћемо сад

Стварно шта ћемо

Сад ћемо вечерати срж

Срж смо за ручак појеле

Сад шупљина у мени зановета

Онда ћемо свирати

Ми волимо свирку

Шта ћемо кад пси наиђу

Они воле кости

Онда ћемо им застати у грлу

И уживати

III. НА СУНЦУ

Dивно је то сунчати се нага

Ја никад нисам марила месо

Ни мене нису те крпе завеле

Лудим за тобом овако нагом

Не дај сунце да те милује

Боље да се волимо нас две

Само не овде само не на сунцу

Овде се све види кошчице драга

IV. ПОД ЗЕМЉОМ

Мишић таме мишић меса

На исто ти се хвата

Па шта ћемо сад

Зваћемо све кости свих времена

Попећемо се на сунце

Шта ћемо онда

Онда ћемо расти чисте

Расти даље како нам је воља

Шта ћемо после

Ништа ићи ћемо тамо амо

Бићемо вечна коштана бића

Причекај само земља да зевне

V. НА МЕСЕЧИНИ

[та је то сад

Ко да се месо неко снежно месо

На мени хвата

Не знам шта је

И кроз мене ко да тече срж

Нека хладна срж

Не знам ни ја

Ко да поново све почиње

Неким страшнијим почетком

Знаш ли шта

Умеш ли ти да лајеш

VI. ПРЕД КРАЈ

Куда ћемо сад

Куда бисмо никуда

Куда би две кости иначе

Шта ћемо тамо

Тамо нас већ одавно

Тамо нас жељно чека

Нико и жена му ништа

Шта ћемо им ми

Остарили су без кости су

Бићемо им ко рођене ћерке

VII. НА КРАЈУ

Кост ја кост ти

зашто си ме прогутала

Не видим се више

Шта је теби

Прогутала си ти мене

Не видим ни ја себе

Где сам ја сад

Сад се више не зна

Ни ко је где ни ко је ко

Све је ружан сан прашине

Чујеш ли ме

Чујем и тебе и себе

Кукуриче из нас кукурек

(1956)

ВРАТИ МИ МОЈЕ КРПИЦЕ

Радни ми само на памет

Мисли моје образ да ти изгребу

Изиђи само преда ме

Очи да ми залају на тебе

Само отвори уста

Ћутање моје да ти вилице разбије

Сети ме само на себе

Сећање моје да ти земљу под стопалима раскопа

Дотле је међу нама дошло

1

Vрати ми моје крпице

Моје крпице од чистога сна
Од свиленог осмеха од пругасте слутње
Од мога чипкастога ткива

Моје крпице од тачкасте наде
ОД жежене жеље од шарених погледа
ОД коже с мога лица

Врати ми моје крпице
Врати кад ти лепо кажем

2

Sлушај ти чудо

Скини ту мараму белу

Знамо се

С тобом се од малих ногу

Из истог чанка сркало

У истој постељи спавало

С тобом злооки ножу

По кривом свету ходало

С тобом гујо под кошуљом

Чујеш ти претворнице

Скини ту мараму белу

Шта да се лажемо

3

Nећу те упртити на кркаче

Нећу те однети куд ми кажеш

Нећу ни златом потков
Ни у кола ветра на три точка упрегнут
Ни дугином уздом зауздан

Немој да ме купујеш

Нећу ни с ногама у џепу
Ни уденут у иглу ни везан у чвор
Ни сведен на обичан прут

Немој да ме плашиш

Нећу ни печен ни препечен
Ни пресан посољен
Нећу ни у сну

Немој да се завараваш

Ништа не пали нећу

4

Напоље из мога зазиданог бескраја

Из звезданог кола око мога срца

Из мога залогаја сунца

Напоље из смешног мора моје крви

Из моје плиме из моје осеке

Напоље из мог ћутања на сувом

Напоље рекао сам напоље

Напоље из моје живе провалије

Из голог очинског стабла у мени

Напоље докле ћу викати напоље

Напоље из моје главе што се распрскава

Напоље само напоље

5

Теби дођу лутке

А ја их у крви својој купам

У крпице своје коже одевам

Љуљашке им од своје косе правим

Колица од својих пршљенова

Крилатице од својих обрва

Стварам им лептире од својих осмеха

И дивљач од својих зуба

Да лове да време убијају

Каква ми је то па игра

6

Корен ти и крв и круну

И све у животу

Жедне ти слике у мозгу

И жар окца на врховима прстију

И сваку сваку стопу

У три котла намћор воде

У три пећи знамен ватре

У три јаме без имена и без млека

Хладан ти дах до грла

До камена под левом сисом

До птице бритве у том камену

У туту тутину у легло празнине

У гладне маказе почетка и почетка

У небеску материцу знам ли је ја

Семе ти и сок и сјај

И таму и тачку на крају мог живота

И све на свету

7

[та је с мојим крпицама

Нећеш да их вратиш нећеш

Спалићу ти ја обрве

Нећеш ми довек бити невидљива

Помешаћу ти дан и ноћ у глави

Лупићеш ти челом о моја вратанца

Подрезаћу ти распеване нокте

Да ми не црташ школице по мозгу

Напујдаћу ти магле из костију

Да ти попију кукуте с језика

Видећеш ти шта ћу да ти радим

8

 ти хоћеш да се волимо

Можеш да ме правиш од мога пепела

Од крша мога грохота

Од моје преостале досаде

Можеш лепотице

Можеш да ме ухватиш за прамен заборава

Да ми грлиш ноћ у празној кошуљи

Да ми љубиш одјек

Па ти не умеш да се волиш

9

Вежи чудо

И трагови нам се уједају

Уједају за нама у прашини

Нисмо ми једно за друго

Стамен хладан кроз тебе гледам

Кроз тебе пролазим с краја на крај

Ништа нема од игре

Куд смо крпице помешали

Врати ми их шта ћеш с њима

Улудо ти на раменима бледе

Врати ми их у нигдину своју бежи

Бежи чудо од чуда

Где су ти очи

И овамо је чудо

10

Срн ти језик црно подне црна нада.

Све ти црно само језа моја бела

Мој ти курјак под грло

Олуја ти постеља

Страва моја узглавље

Широко ти непочин-поље

Пламени ти залогаји а воштани зуби

Па ти жваћи изелице

Колико ти драго жваћи

Нем ти ветар нема вода немо цвеће

Све ти немо само шкргутање моје гласно

Мој ти јастреб на срце

Мање те у мајке грозе

11

збрисао сам ти лице са свога лица

Здерао ти сенку са своје сенке

Изравнао брегове у теби

Равнице ти у брегове претворио

Завадио ти годишња доба

Одбио све стране света од тебе

Савио свој животни пут око тебе

Свој непроходни свој немогући

Па ти сад гледај да ме сретнеш

12

Dоста речитога смиља доста слатких трица

Ништа нећу да чујем ништа да знам

Доста доста свега

Рећи ћу последње доста

Напунићу уста земљом

Стиснућу зубе

да пресечем испилобању

Да пресечем једном за свагда

Стаћу онакав какав сам

Без корена без гране без круне

Стаћу ослоњен на себе

На своје чворуге

Бићу глогов колац у теби

Једино што у теби могу бити

У теби квариигро у теби безвезнице

Не повратила се

13

Nе шали се чудо

Сакрило си нож под мараму

Прекорачило црту подметнуло ногу

Покварило си игру

Небо да ми се преврне

Сунце да ми главу разбије

Крпице да ми се растуре

Не шали се чудо с чудом

Врати ми моје крпице

Ја ћу теби твоје

(1955)

БЕЛУТАК

БЕЛУТАК

Душану Радићу

Без главе без удова

Јавља се

Узбудљивим дамаром случаја

Миче се

Бестидним ходом времена

Све држи

у свом страсном

Унутрашњем загрљају

Бео гладак недужан труп

Смеши се обрвом месеца

СРЦЕ БЕЛУТКА

грали се белутком

Камен ко камен

Играо се с њима ко да срца нема

Наљутили се на белутак

Разбили га у трави

Угледали му срце збуњени

Отворили срце белутка

У срцу змија

Заспало клупче без снова

Пробудили су змију

Змија је увис шикнула

Побегли су далеко

Гледали су издалека

Змија се око видика обвила

Ко јаје га прогутала

Вратили се на место игре

Нигде змије ни траве ни парчади белутка

Нигде ничег далеко у кругу

Згледали се осмехнули

И намигнули једни другима

САН БЕЛУТКА

Rука се из земље јавила

У ваздух хитнула белутак

Где је белутак

На земљу се није вратио

На небо се није попео

Шта је с белутком

Јесу ли га висине појеле

Је ли се у птицу претворио

Ено белутка

Остао је тврдоглав у себи

Ни на небу ни на земљи

Самог себе слуша

Међу световима свет

ЉУБАВ БЕЛУТКА

Zагледао се у лепу

У облу плавооку

У лакомислену бескрајност

У беоњачу се њену

Сав прометнуо

Једино га она разуме

Загрљај њен једини има

Облик његове жеље

Мутаве и бездане

Сенке је њене све

У себи заробио

Слепо је заљубљен

И никакве друге лепоте

Осим оне коју воли

и која ће му доћи главе

Не види

ПУСТОЛОВИНА БЕЛУТКА

Dосадио му је круг

Савршени круг око њега

Застао је

Тежак му је терет

Сопствени терет у њему

Испустио га

Тврд му је камен

Камен од кога је саздан

Напустио га

Тесно му је у себи

У рођеном телу

Изишао је

Сакрио се од себе

Сакрио у своју сенку

ТАЈНА БЕЛУТКА

Испунио је себе собом

Да се није тврдог меса свог прејео

Да му није зло

Питај га не бој се

Хлеба не иште

Скамењен је у блаженом грчу

Да није можда трудан

Да ли ће родити камен

Да ли звер да ли муњу

Питај га до миле воље

Не надај се одговору

Надај се само чворузи

Или другом носу или трећем оку

Или ко зна чему

ДВА БЕЛУТКА

Gледају се тупо

Гледају се два белутка

Две бонбоне јуче

На језику вечности

Две камене сузе данас

На трепавици незнани

Две муве песка сутра

У ушима глухоте

Две веселе јамице сутра

На образима дана

Две жртве једне ситне шале

Неслане шале без шаљивца

Гледају се тупо

Сапима се хладним гледају

Говоре из трбуха

Говоре у ветар

(1951—1954)

